

quantum peccet, qui nocere studet innocenti; cum ille jam non sit ferendus, qui non dimittit quod ei quisque nocuerit. Attendant ergo fratres nostri, et videant adversus quos habebant aliquas amaritudines odiorum. Si non illas dimiserunt, vel per istos dies videant quid faciant ista de cordibus eorum. Aut certe si se tutos putant, mittant acetum in vasa, in quibus bonum vinum servare consueverunt. Non mittunt, et cauti sunt, ne testa vitietur: et odium mittunt in cor suum, non timentes ne quid ibi corruptionis operetur? Servate ergo, fratres, ut nulli noceatis, quantum potestis: et si qua vobis immoderatio de usu isto concessarum rerum, vitæ humanæ infirmitate subreperit, quoniam pertinet ad corruptionem templi Dei, tenete atque versate, ut ea quæ in vos committuntur, cito dimittatis hominibus, ut Pater vester qui in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra.

SERMO CCLXXIX¹.

De Paulo apostolo.

Pro solemnitate conversionis ejusdem, II.

I. VERBA Apostoli audivimus, imo per Apostolum verba Christi loquentis in illo, quem de persecutore prædicatorem fecit, percutiens et sanans, occidens et vivificans; occisus agnus a lupis, et faciens agnos de lupis. Prædictum erat in præclara prophetia, cum Jacob sanctus pa-

¹ Alias 24 ex Sirmondianis.

triarcha benediceret filios suos, præsentem tangens, futura prospiciens, prædictum erat quod in Paulo contigit. Erat enim Paulus, sicut ipse testatur, de tribu Benjamin¹. Cum autem Jacob benedicens filios suos venisset ad Benjamin benedicendum, ait de illo: « Benjamin lupus rapax. » Quid ergo? Si lupus rapax, semper rapax? Absit. Sed quid? « Mane rapiet, ad vesperum dividet escas². » Hoc in apostolo Paulo completum est, quia et de illo prædictum erat. Jam, si placet, inspiciamus illum mane rapientem, ad vesperum escas dividentem. « Mane et vesperum » posita sunt pro eo ac si diceretur: Prius et postea. Sic ergo accipiamus: Prius rapiet, postea dividet escas. Attendite raptorem: « Saulus, inquit, sicut Actus Apostolorum testantur, acceptis litteris a principibus sacerdotum, ut ubicumque inveniret viæ Dei sectatores, attraheret et adduceret, utique puniendos, » ibat spirans et anhelans cædes³. » Hic est ille mane rapiens. Nam et quando lapidatus est Stephanus primus martyr pro nomine Christi, evidentius aderat et Saulus. Et sic aderat lapidantibus, ut non ei sufficeret si tantum suis manibus lapidaret. Ut enim esset in omnium lapidantium manibus, ipse omnium vestimenta servabat, magis sæviens omnes adjuvando, quam suis manibus lapidando. Audivimus: « Mane rapiet; » videamus, « Ad vesperum dividet escas. » Voce Christi de cœlo prostratus est, et accipiens interdictum sæviendi, cecidit in faciem suam; prius prosternendus, deinde erigendus; prius percutiendus, postea sanandus. Non enim in illo Christus postea viveret, nisi occideretur in eo quod male ante vixisset. Quid ergo prostratus audivit? « Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi adversus stimulum calcitrare⁴. » Et ille, « Quis es, Domine? » Et vox desuper,

¹ Philip. III, 5. — ² Gen. XLIX, 17. — ³ Act. IX, 1 et seqq. — ⁴ Ibid. 4, 5.

« Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. » Membris adhuc in terra positus caput in caelo clamabat, et non dicebat : Quid persequeris servos meos, sed, « Quid » me persequeris? » Et ille, « Quid me vis facere? » Jam parat se ad obediendum, qui prius saeviebat ad persequendum. Jam informatur ex persecutore praedicator, ex lupo ovis, ex hoste miles. Audivit quid facere debeat. Caecus sane factus est : ut interiore luce fulgeret cor ejus, exterior ad tempus erepta est ; subtracta est persecutori, ut redderetur praedicatori. Et eo tamen tempore, quo caetera non videbat, Jesum videbat. Ita et in ipsa ejus caecitate mysterium informabatur credentium ; quoniam qui credit in Christum, ipsum intueri debet, caetera nec nata computare ; ut creatura vilescat, et Creator in corde dulcescat.

II. Videamus ergo. Adductus est ad Ananiam, et Ananias interpretatur ovis. Ecce lupo rapax adducitur ad ovem sequendam, non rapiendam. Sed ne repentinum ovis expavesceret lupum, ipse pastor de caelo, qui haec omnia faciebat, nuntiavit ovi lupum venturum, sed non saeviturum. Et tamen tam immanis fama lupum illum praecesserat, ut non posset ovis, audito ejus nomine, non conturbari. Nam cum Dominus Jesus eidem Ananiae nuntiaret Paulum jam venisse ut crederet, et ad eum Ananiam ire debere, ait Ananias : « Domine, audivi de isto homine, quia multa mala operatus est in sanctos tuos : et » nunc litteras accepit a principibus sacerdotum, ut ubi » cumque invenerit tui nominis sectatores, pertrahat. » Dominus autem ad illum : « Sine, et ego ei ostendam quae » illum oporteat pati pro nomine meo¹. » Mira et magna res geritur. Lupo saevitia interdicitur, lupo ad ovem captivus adducitur. Tanta autem praecesserat fama lupi

¹ Act. ix, 13-16.

raptoris, ut ejus nomine audito, timeret ovis etiam sub manu pastoris. Confortatur, ne jam putet saevientem, ne timeat tumentem. Ab agno pro ovibus mortuo fit ovis securae de lupo.

III. Deinde ille, cui praecedente Dominico cantavimus, « Domine, quis similis tibi? Ne sileas, neque mitescas, » Deus¹ : » qui tamen dicit : » Venite ad me, et discite » a me quoniam mitis sum et humilis corde² : » videamus quemadmodum utrumque exhibet, et in se ostendit sua eloquia consonare. Mitis est et humilis corde, quia « Sicut ovis ad occisionem ductus est, et sicut agnus coram tondente sine voce, sic non aperuit os suum³. » Ligno suspensus pertulit odiorum flammam injustas, sustinuit ministras pessimi cordis linguas : quibus linguis illi percusserunt immaculatum, crucifixerunt justum. De quorum linguis dictum erat : « Filii hominum, dentes » eorum arma et sagittae, et lingua eorum machaera » acuta⁴. » Et quid fecit lingua? gladius acutus quid fecit? Occidit : Quid occidit? Occidit vitam mors, ut a vita occideretur mors. Quid ergo, quid fecit lingua eorum gladius acutus? Audi quid fecit : vide quid sequitur. « Exaltare super caelos, Deus, et super omnem terram gloria » tua⁵. » Ecce quid fecit gladius acutus. Exaltatum super caelos novimus Dominum, non videndo, sed credendo : super omnem terram gloriam ejus, legendo, credendo, videndo. Vide ergo mitem et humilem corde, ut ad istam gloriam trophaeum mortificatae carnis adduceret. Vide illum mitem. Pendens dicebat : « Pater, ignosce illis, quia » nesciunt quid faciunt⁶. » Et, « Discite a me quia mitis » sum et humilis corde. » Discamus a te, quia mitis es et humilis corde. Ubi magis apparere vel potuit, vel debuit

¹ Psal. lxxxii, 2. — ² Matth. xi, 28, 29. — ³ Isaï. liii, 7. — ⁴ Psal. lvi, 5. — ⁵ Ibid. 6. — ⁶ Luc. xxiii, 34.

dignius, quam in ipsa cruce? Cum in ligno membra penderent, cum clavis confixæ manus et pedes essent, cum adhuc illi sævirent linguis, cum se sanguine fuso non satiarent, cum ægrotantes medicum non agnoscerent: « Pater, inquit, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. » Tanquam diceret: Ego veni ægros curare: quod me non agnoscunt, febris immanitas facit. Mitis ergo et humilis corde dicit: « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. »

IV. Quid ergo, « Ne sileas, neque mitescas, Deus? » Impleat et hoc. Ecce non siluit: clamavit de cælo, « Saule, » Saule, quid me persequeris? » Fecit, « Non sileas: » exhibeat, « Et non mitescas. » Primo quia non pepercit errori ejus, quia non pepercit sævitiae, quia anhelantem cædes voce prostravit, sævienti lumen eripuit, captivum ad Ananiam, quem persequens quærebat, adduxit. Ecce non mitis, ecce sæviens, non in hominem, sed in errorem. Parum est hoc: adhuc non sileat, neque mitescat. Ananiæ timenti et trementi audito illius lupi famosi nomine, « Ego, inquit, ostendam illi¹. Ego illi ostendam. » Vide minantem, vide adhuc sævientem: « Ego illi ostendam. » Ne sileas, neque mitescas, Deus. » Ostende persecutori, non solum bonitatem, verum etiam severitatem tuam. Ostende, patiatum quod fecit, discat et pati quod faciebat, sentiat et ipse quod aliis inferebat. « Ego, inquit, illi » ostendam quæ illum oporteat pati. » Sed tanquam sæviens dicit, et implet quod dictum est: « Ne sileas, neque mitescas, Deus. » Non inde recedat: « Discite a me quoniam mitis sum, et humilis corde. Ego illi ostendam quæ illum oporteat pati pro nomine meo. » Ostendisti terrorem; subveni, ne patiatum et pereat quem fecisti, quem invenisti. Minax est, non silet, non mitescit,

¹ Act. ix, 16.

minatur. « Ego illi ostendam quæ illum oporteat pati » pro nomine meo. » Ubi terror, ibi salus. Qui faciebat contra nomen, patiatum pro nomine. O sævitia misericors! Vides illum præparare ferrum: secturus est, non peremturus; curaturus, non occisurus. Christus dicebat: « Ego » illi ostendam quæ illum oporteat pati pro nomine meo. » Sed quo fine? Ipsum qui patiebatur audi. « Non sunt condignæ passionibus hujus temporis. » Ipse dicit qui patiebatur, et sciebat pro quo nomine patiebatur, et quo fructu patiebatur: « Non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis¹. » Sæviat mundus, fremat mundus, increpet linguis, coruscet armis, quidquid potest faciat: quid faciat ad id quod accepturi sumus? Appendo quod patior, contra id quod spero. Hoc sentio, illud credo. Et tamen plus valet quod credo, quam quod sentio. Quidquid est quod sævit pro nomine Christi, si potest vivi, tolerabile est: si non potest vivi, migrare hinc facit. Non extinguit, sed accelerat. Quid accelerat? Ipsum præmium, ipsam dulcedinem; quæ cum venerit, sine fine erit. Opus cum fine, merces sine fine.

V. Iste ergo, fratres, iste vas electionis, primo Saulus a Saüle. Recordamini enim qui nostis litteras Dei, quis erat Saül¹. Rex pessimus, persecutor sancti servi Dei David: et ipse, si meministis, de tribu Benjamin. Inde iste Saulus, ducto secum tramite sæviendi, sed in sævitia non permanens. Postea, si Saulus a Saüle, Paulus unde? Saulus a rege sævo, cum superbus, cum sæviens, cum cædes anhelans: Paulus autem unde? Paulus, quia modicus. Paulus humilitatis nomen est. Paulus, posteaquam adductus est ad Magistrum, qui ait: « Discite a me, quoniam mitis » sum, et humilis corde. » Inde Paulus. Usus latinæ

¹ Rom. viii, 18, et Florus ibid. — ² Florus ad Rom. i.

locutionis advertite : quia paulum, modicum dicitur. Paulo post videbo te : paulum hic expecta : id est, Post modicum videbo te, modicum hic expecta. Audi ergo Paulum : « Ego sum, inquit, minimus Apostolorum ¹. Prorsus » ego sum minimus Apostolorum. » Et alio loco : » Ego » sum novissimus Apostolorum ². »

VI. Et minimus, et novissimus, tanquam fimbria de vestimento Domini. Quid tam exiguum, quid tam novissimum, quam fimbria? Hac tamen tacta, mulier a fluxu sanguinis sanata est ³. In modico isto magnus erat, in minimo grandis habitabat; et tanto minus a se magnum excludebat, quanto magis minor erat. Quid miramur magnum habitare in angusto? Magis in minimis habitat. Audi illum dicentem : « Super quem requiescet spiritus meus? » Super humilem et quietum et trementem verba mea ⁴. » Ideo altus habitat in humili, ut humilem exaltet. « Excelsus » enim est Dominus, et humilia respicit, excelsa autem a » longe cognoscit ⁵. » Humilia te, et propinquabit tibi : extolle te, et recedet a te.

VII. Minimus ergo iste quid dicit? Quod audivimus hodie : « Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit » ad salutem ⁶. » Multi credunt corde, et erubescunt confiteri ore. Sciatis, fratres, prope jam neminem esse Paganorum, qui non apud se ipsum miretur, et sentiat impleri prophetias de Christo exaltato super coelos; quia vident super omnem terram gloriam ejus. Sed cum se invicem timent, sibimet invicem erubescunt, faciunt a se longe salutem : quia « Ore confessio fit ad salutem. » Quid prodest corde credidisse ad justitiam, si os dubitat proferre quod corde conceptum est? Intus fidem Deus videt : sed parum est. Ne confitearis humilem, times superbos; et ei

¹ 1 Cor. xv, 9. — ² Id. iv, 9. — ³ Matth. ix, 20. — ⁴ Isaï. lxvi, 2. — ⁵ Psal. cxxxvii, 6. — ⁶ Rom. x, 10, et Florus ibid.

præponis superbos, qui pro te displicuit superbis. Humilem times confiteri Filium Dei. Magnum Verbum Dei, virtutem Dei, sapientiam Dei non erubescis confiteri : natum, crucifixum, mortuum erubescis confiteri. Altus, excelsus et æqualis Patri, per quem facta sunt omnia, per quem factus est et tu, factus est quod tu; factus est propter te homo, propter te natus, propter te mortuus. Ægrote, quomodo sanaberis, qui de medicamento tuo erubescis? Elige tempus. Nunc est tempus : postea contemptus ille veniet admirandus, judicatus ille veniet judicaturus, occisus ille veniet excitaturus, exhonoratus ille veniet honoraturus. Modo, et postea : modo in fides est, postea in manifestatione erit. Elige hoc tempore quam partem teneas in futuro. De Christi nomine erubescis? Ex eo quod erubescis modo hominibus, habes erubescere, cum venerit in gloria sua redditurus quod promisit bonis, quod minatus est malis. Ubi eris tu? Quid facies? si te attendat ille excelsus, et dicat tibi : Erubuisti de humilitate mea, non eris in claritate mea. Discedat ergo mala verecundia, accedat salubris impudentia, si impudentia dicenda est : sed tamen, fratres, extorsi mihi ut hoc dicerem, nec prorsus timerem.

VIII. Nolo enim erubescamus de Christi nomine. Insultetur nobis quod credimus in crucifixum, in occisum. Plane in occisum; sed de quo nisi sanguis manaret, chi-rographum peccatorum nostrorum adhuc maneret. Prorsus in occisum credidi : sed hoc in illo occisum est quod sumpsit de me, non unde fecit me. Prorsus in occisum credo, sed in quem occisum? Qui venit aliquis, et accepit aliquid. Quis venit? « Qui cum in forma Dei esset, non » rapinam arbitratus est esse æqualis Deo. » Ecce quis venit : quid accepit? « Sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum fac-

» tus¹. » Ille factor factus, ille creator creatus. Sed in quo factus et creatus? In forma servi, accipiendo formam servi, non amittendo formam Dei. In hac ergo forma servi, in eo quod a nobis accepit, et natus est, et passus est, et resurrexit, et ascendit in cœlum. Quatuor res dixi. Natus est, mortuus est, resurrexit, et ascendit in cœlum. Duo prima, duo novissima: duo prima, natus est, mortuus est; duo novissima, resurrexit, ascendit in cœlum. In duobus primis conditionem tuam tibi ostendit: in duobus novissimis mercedis exemplum præbuit. Nasci et mori noveras: plena est his duobus regio mortalium. Quid hic abundat in omni carne, nisi nasci et mori? Hoc homo cum pecore habet: hanc ergo vitam cum pecoribus communem ducimus. Nati sumus, morituri sumus. Istud nondum noveras, resurgere, et in cœlum ascendere. Duo noveras; duo non noveras: suscepit quod noveras, ostendit quod non noveras: patere quod suscepit, spera quod ostendit.

IX. Quid enim, si nolis mori, non es moriturus? Quid times, quod vitare non potes? Times, quod etsi nolis, erit; et non times, quod etsi nolis, non erit. Quid est quod dixi? Omnibus hominibus natis constituit Deus mortem, per quam de isto sæculo emigrant. Exceptus eris a morte, si exceptus fueris a genere humano. Quid facis? Numquid tibi modo dicitur: Elige utrum velis esse homo. Jam homo es, venisti. Quomodo hinc exeas, cogita: natus es, moriturus es. Fuge, cave, repelle, redime: mortem potes differre, non auferre. Veniet, etsi nolis: veniet quando nescis. Quid ergo times, quod etsi nolueris, erit? Time potius, quod si nolueris, non erit. Quid est hoc? Impiis, infidelibus, blasphemis, perjuris, iniquis, et omnibus malis gehennæ ignes ardentis et æternas flammæ minatus est

¹ Philip. ii, 6, 7, et Florus ibid.

Deus. Primo compara hæc duo, mortem ad momentum, et pœnas in æternum. Times mortem ad momentum, veniet, etsi nolis: time pœnas in æternum, quæ non venient, si nolueris. Multo majus est quod timere debes, et in potestate habes ne veniat tibi; et majus est, et longe majus, incomparabiliter majus quod timere debes, et in potestate habes ne veniat tibi. Etenim si bene vixeris, si male vixeris, moriturus es: non effugies ut non moriaris, seu vivendo bene, seu vivendo male. At vero si elegeris hic bene vivere, in æternas pœnas non mitteris. Quia vero eligere non potes hic, ne moriaris: elige cum vivis, ne in æternum moriaris. Hæc est fides, hoc Christus ostendit moriendo et resurgendo. Moriendo ostendit, quod velis nolis passurus es: resurgendo ostendit, quod si bene vixeris, accepturus es. « Hic corde creditur ad justitiam, ore confessio fit ad salutem¹. » Sed times confiteri, ne insultent tibi homines, non qui non crediderunt; nam et ipsi intus credunt: sed ne insultent tibi qui confiteri erubescunt. Audi quod sequitur. Dicit enim Scriptura: « Omnis qui crediderit in eum, non confundetur. » Hæc meditare, in his esto: hæc est esca non ventris, sed mentis. Ille qui mane rapiebat, ipsas escas ad vesperum dividebat. Conversi ad Dominum, etc.

¹ Rom. x, 10.